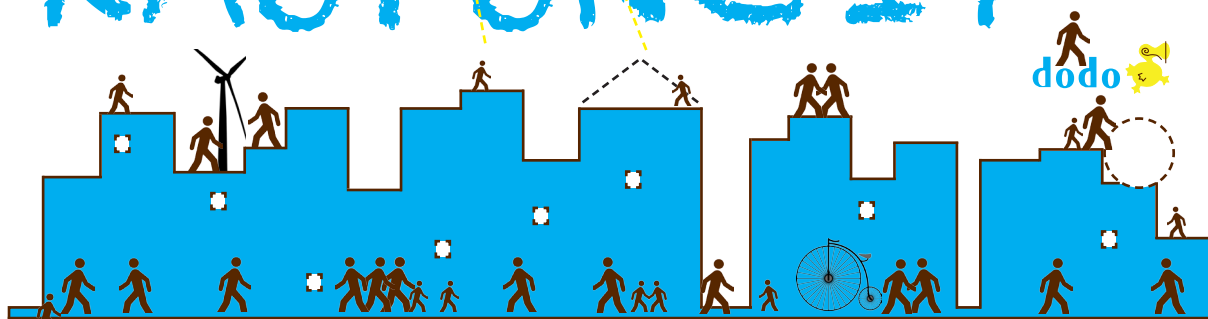

TEKIJÖIDEN KAUPUNGIT

2012

Suuret haasteet, isompia tekoja!

TEKSTI Merja Nevala

Elämme mullistusten aikaa: Ilmastonmuutos, öljypiikki, luonnonvarojen ehtyminen ja ympäristön saastuminen tulevat muuttamaan yhteiskuntiamme merkittävästi.

Ympäristöhaasteista puhutaan, mutta puhe ei kanavoitu kunnianhimoisiksi päätöksiksi. Vaalien äänestysprosentit jäävät alhaisiksi, ja kansainvälisten neuvottelujen tulokset laihoiksi. Demokratian haaste on saada kansanjoukot mukaan ympäristöongelmien yhteiseen ratkaisuun.

Ihmiset tuntevat pienet ympäristöteot, mutta tosiasia ne

eivät riitä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Länsimainen elämä kuluttaa noin neljä maapalloa, joten tarvitaan suurempia muutoksia. Suomalaiset sanovat huolestuvansa ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä, mutta tieto ei vaikuta arkisiin valintoihin.

Kuinka käyttäytymistään voi muuttaa? Monet tutkimukset tukevat havaintoa, että usko muutokseen ja oman toiminnan vaikuttavuuteen syntyy kokeilemalla ja tekemällä, erityisesti yhdessä muiden kanssa.

Tarvitaan globaalien haasteiden ravintolapäiviä! Keski-suuria ympäristötekoja; sellaisia

palveluita ja innovaatioita, jotka vähentävät hiilikuormaa sekä keinoja tuottaa energiaa paikallisesti.

Aina kehitysmaiden slummeista Helsingin kantakaupunkiin löydämme hienoja esimerkkejä siitä, kuinka muuttaman tarmokkaan kaupunkilaisen panos on tehnyt asumisesta ekologisempaa ja onnellisempaa.

Yhteistä teoille ja tekijöille on tunne, että omalla tekemisellä voi vaikuttaa ympäristöönsä.

Kaupunki kuuluu sinulle ja minulle. Yhdessä toimimalla voimme vaikuttaa sen tulevaisuuteen.

SKAALAA YMPÄRISTÖTEKOSI!

LEIKKAA TALTEEN

TALOUSKASVUN
IRTIKYTKENTÄ
LUONNONVAROISTA

ILMASTON-
MUUTOKSEN
PYSÄHTYMINEN

GLOBAALI
VIHREÄ
VALLANKUMOUS

extra-large

Yksittäinen valtio
päästöneutraaliksi

Ilmastolaki

Johtajat paiskaavat kättä,
kun kansainvälinen
ilmastosopimus on syntynyt

Rail Baltica operointikunnossa

Turvallinen ja toimiva
hiilidioksidin talteenotto
keksitään

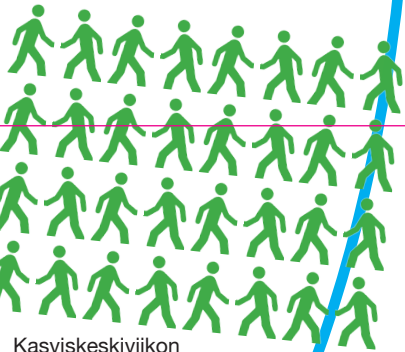
large

Yhtiön perustaminen, joka siirtää
zero-carbon-
teknologiaa kehitysmaihiin

Nollaenergiakorttelin
kaavoitus ja rakentaminen

Moottoritie muuttuu
kaupunkibulevardiksi

Perustetaan
purjelaivamatkustusyhtiö reitille
Helsinki-New York

Kasviskeskiviikon
julistaminen koko kaupunkiin

medium

Tuulivoimalan pystyttäminen

Taloyhtiön yhteinen kattosauna
omien saunojen sijaan

Aurinkopaneelit taloyhtiön
katolle

Katukirppispäivän
organisointi

Eurooppalainen
junanvarauspalvelu

Kaupunki maalaa lisää laaduk-
kaita pyöräkaistoja, esimerkiksi
Helsingin Hämeentielle

Työsuhdepyörät yritykselle

Yhteinen sähköauto

Dyykkausravintolan
perustaminen

Sisäpiha muuttuu
kaupunkiviljely-
pihaksi

Rappukäytävän lainauslista

Tiivistä ikkunat

Lasten kimppakyyti
harrastuksiin

small

Kasvisruokavalio

Kausiruokan suosiminen
Jätteiden lajittelu

Puuttuuko porukkasii teko listasta?
Kerro Dodon Facebook-wallille tai
mailaa tekosi: info(at)dodo.org

ASUMINEN

LIIKENNE

RUOKA

32
31
30
29
28
27
26
25
24
23
22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

Ympäristökeskustelu vai-
kuttaa juuttuvan hel-
posti epäolennaisiin
pikkuasioihin. Silloin
kangaskassien pohdinta vie tilaa
aidosti isoilta ongelmilta.

Dodon ympäristötekojen
skaala asteikolla 1-32 kertoo te-
kojen suuruusluokan ja haasteen,
joka ilmastopäästöjen pienentämi-
seen liittyy. Tärkeää kaavassa on te-
keminen yhdessä. Paitsi että se on
hauskaa, esimerkin avulla muut us-
kaltavat toimia.

Kaupunkipöhinän keskel-
lä pitää erityisesti kelata, miten
itse tekeminen voidaan kanavoida
hyvään. Entä, jos joku vain perus-
taisi yleiseurooppalaisen junanva-
rauspalvelun? Purjelaivayhtiön pe-
rustaminen välille Helsinki-New
York puolestaan toisi matkustajia,
joiden päästöt vähenisivät radikaali-
sti. Kyse on vain purjelaivan suu-
ruudesta ja ihmisistä purjelaivan
takana. Kannelle haluavat kaikki.

Realiteetit kehiin

Kysyntä ja tarjonta pitää sovittaa
sellaiseksi, että kestävä eläminen
on mahdollista. Asuminen, liikene
ja ruoka ovat yhä kaupunkilai-
sen kolme suurinta päästölähdettä.

Kansainvälisen energiajärjes-
tö IEA:n mukaan päästöt nouse-
vat viidessä vuodessa pysyvästi yli
+2°C:een polulle, ellei ihmiskun-
ta käännä kurssia täysin vastakkai-
seen suuntaan. Ja IEA laatii yleensä
varovaisia arvioita.

Hitaasta muutoksesta on vai-
kea uutisoida. Nyt tehtävät pää-
tökset vaikuttavat vuosikymmeniä
eteenpäin. Pyöräilyn edistäminen
Helsingissäkin on hankalaa, kun
50 vuotta sitten ei ymmärretty että
kauneusarvoja kaupungissa mää-
rittää muukin kuin kaistan leveys.

Possella muutosta

Kaupunkirakenteen päivittäminen
kohti päästöttömyyttä on helpom-
paa porukalla. Aurinkopaneelin
asentaminen vaatii teknikkotutun
apua ja ikkunoiden tiivistäminen
on hausempaa kavereiden kanssa.

Jos kaveriporukka silti haluaa läh-
teä kesämökille, ei kukaan tarvitse
omaa autoa. Sen voi muuta-
man kerran vuodessa lainata car
sharing -palvelusta. Ja taloyhtiön
uutta kattopuutarhaa on ihan ok
juhlistaa saunomalla yhteisessä
kattosaunassa. Mutta jos kerrosta-
loosi nyt hommataan uutta laiteta,
osta kerralla vähähiilisin. Jos
rakennat omakotitaloa, tee se eko-
tehokkaaksi. Monia mokia kun on
vaikea korjata myöhemmin.

Avainasemassa ovat yhteisöt:
firmoista tapahtumajärjestäjiin,
leireilijöistä harrastajiin. Kun tulo-
s on silminnähtävä, se motivoi.
Suuret tulokset motivoivat vielä
enemmän.

On aika tehdä suuria ympä-
ristötekoja! Miksi siis tyytyä osta-
maan reilun kaupan tuotteita, kun
voit samalla perustaa reilun kau-
pan maahantuontifirman?

Lähteet:
IEA / Global Energy Outlook
2011, IPCC 2007

Hätäauto- palvelu

Liikenne aiheuttaa päästö-
jä, pyöräily on tyylikäs-
tä ja joukkoliikenne vie
perille. Joskus autoa voi tarvita
säännöllisen epäsäännöllisesti
ja silloin kun sitä ei itse tarvitse,
sen voi vuokrata jollekulle. Näin
ajatteli brittiläinen WhipCar-pal-
velun perustaja.

Palvelun verkkosivuilla voi
jättää oman autonsa vuokra-
käyttöön tai löytää mieleisensä
vuokrattavakseen. Vastaavia pal-
veluita löytyy eri puolilta maail-
maa, erityisesti Yhdysvalloista,
Iso-Britanniasta ja Hollannista.

Suomeen suunnitellaan vas-
taavaa: Weego-palvelua sparrattiin
Demos Helsingin ja Sitran
Peloton Innovation Campilla.

Lähde: futureofcarsharing.com

Malawin myllääjä

Neljätoistavuotiaasta Wil-
liam Kamkwambasta
tuli julkkis, kun "drop
out" rakensi kuivuudesta kär-
sivälle maatilalleen omin käsin
tuulivoimaa, jolla tuottaa kastelu
ja valaistus. Poika käveli pieneen
kirjastoon ja etsi tuulivoimaa
koskevat teokset. Suunnittelu-
apuna olivat kuvat ja diagram-
mit. Piirtopöydältä idea jalostui.

William sähköisti ja omava-
raisti tuulimyllyllään kotitalou-
tensa. Mylly kohosi romuttamon
käytettyjen pyörien, pyörän-
runkojen ja iskunvaimentimien
varaan. Keksijä kutsuttiin kerto-
maan tarinansa Yhdysvaltoihin,
aina TED Talkseihin asti.

Lähde: www.ted.com

Vähähiilinen gourmet

Savusärkiä, sitruunasilakkaa,
haukimureketta, luomuoh-
ra-luomuporkkanasalaattia.
Tuusulalainen ravintola Krapin-
hovi valmistaa gourmet-ruokaa
lähiraaka-aineista, joita muut ko-
kit hyljekisivät.

Silakanpyynti hyödyttää Itä-
merta, tärkeä on puolestaan hau-
kuttu roskakalaksi. Avomaalla
kasvaneet vihannekset, hedelmät
ja vilja ovat ilmastoystävällistä
ruokaa, niiden keskimääräinen
hiilijalanjälki on vain 0,4 CO₂e
kg/kg. Kasvihuonekasvisten kes-
kiarvo sitä vastoin on 5.1 CO₂e
kg/kg. Hauen hiilijalanjäljellä ko-
koa on 1.8 CO₂e kg/kg, kun kas-
vatetulla kirjolohella lähes kaksi
kertaa enemmän: 3 CO₂e kg/kg.

Lähteet: Kaskinen et al. 2011,
www.krapi.fi

Rest of the best aka Megapalat

Ei enää ruokaa roskeen?

Ruokakauppojen tuotteista jotkut ehtivät vanheta hyllyyn ja päätyä suoraan roskikseen, kun taas toiset myydään niin vanhoina, että vain osa niistä ehditään käyttää.

Ruoaan osuus kulutuksen ympäristövaikutuksista on yli kolmannes ja ilmastovaikutuksista 15-20%. Kun alunperin syömäkelposta ruokaa heitetään pois, ovat sen tuotannosta aiheutuneet ympäristövaikutukset olleet turhia.

Suomessa kauppojen ruokahävikki on noin sata tonnia päivässä. Se on noin prosentin liikevaihdosta mutta jopa kymmeniä prosentteja liikevoitosta. Kauppiaan, ympäristön ja kuluttajan paras ystävä on järjestelmä, joka osaa ennustaa kysyntää ja tilata oikean määrän elintarvikkeita oikeaan aikaan.

Relex Oy on suomalainen, kolmen nuoren TKK:n tutkijan vuonna 2006 perustama IT-startup, jonka kantavana ideana oli tehdä asiat fiksummin. Firma kehitti järjestelmän, jonka avulla kauppojen tilaukset on mahdollista optimoida.

Näin hävikki jää mahdollisimman pieneksi, ruoan tuotantoon käytetty energia ei valu hukkaan, eikä hävikki siirry tuotteiden hintoihin.

”Yritys oli helppo laittaa pystyyn, kun idea oli hyvä.”

”Myös kuljetusten järjeistäminen säästää sekä rahaa että ympäristöä, kun samalta toimittajalta tulevaan kuormaan voidaan pakata monia eri tuotteita“, Relexin toimitusjohtaja **Mikko Kärkkäinen** kertoo.

Tilanteet firmassa saattavat muuttua nopeasti, mutta järjestelmän avulla niihin ehditään reagoida. Esimerkiksi polttoaineiden hinnannousun myötä voi olla halvempaa toimittaa enemmän kerralla.

Startup-rintamalta kuuluu siis hyviä uutisia. Kolmen perustajan start upista on muutamassa vuodessa kasvanut 40 työntekijän yritys.

”Yritys oli helppo laittaa pystyyn, kun idea oli hyvä.”

Lähde: MTT 2010: Elintarvikeketjussa syntyvä ruokahävikki

Taloyhtiöiden sankarit

On eräs erittäin tärkeä päättökentekopaikka, jossa tehdyillä valinnoilla on merkittäviä seurauksia. Taloyhtiöt.

Taloyhtiö voi säästää energiaa. Saunavuorot voidaan järjestää joustavasti. Kokonaisen kerrostalon energiankulutus on mahdollista minimoida ikkunantiivistystalkoilla. Lisäksi taloyhtiössä tehdään parhaimmillaan asioita yhdessä.

Siksi Dodo on kevään mittaan etsinyt energiafiksuja ja hauskoja sankaritaloyhtiöitä. Yksi ilmoittautunut on Helsingin Vallilassa sijaitseva Hauhontie 4-8. Talon asukas **Otso Kivekäs** perustelee:

”Talosta on pidetty todella hyvää huolta. Taloyhtiössä on askarteluhuone, josta löytyvät kaikki työkalut sirkkelistä lähtien. Siellä asukkaat ja liikkeiden pitäjät korjailevat huonekalujaan, säätävät remontejaan ja virittävät pyöriään. Lisäksi asukkaat hoitavat naapurintontin sissipuutarhaa.”

Ilmianna sankaritaloyhtiösi Dodelle Facebookissa.

Tekijöiden kaupungit

Tämän julkaisun tekemiseen osallistivat: Merja Nevala, Joni Karjalainen, Marika Saastamoinen ja Valtteri Maja

AD/Grafiikka: Joni Karjalainen

Julkaisu on osa Dodo ry:n ”Tekijöiden kaupungit” -teemaa ja se on tuettu ulkoministeriön kehitysyhteistyövaroin

Tsekkaa Dodo facebookissa: facebook.com/dodo.org

Painettu Joutsenmerkitylle paperille Joutsenmerkityssä painolaitoksessa

Dodo ry
Vironkatu 5
00170 Helsinki
www.dodo.org

441 697
Painoluote